

Goran Marković

BEOGRADSKI BIOSKOPI

Pre rata, kada je imao 360.000 stanovnika, Beograd je imao više bioskopskih mesta nego danas kada broji skoro dva miliona duša. Stvar je u tome što su nekada ljudi u ovome gradu voleli film i živeli za njega. Sada su druga vremena. Ovo je grad koji praktično više i nema bioskopa, a nema više ni mnogo ljudi koji vole film. Ostao ih je zanemarivo mali broj a među njima znam jednog od poslednjih bioskopskih fanatika – Šiška (zvali smo ga još i "japanski špijun", jer je bio zaposlen u japanskoj ambasadi a i – niskog rasta je). On tvrdi da je gledao sve filmove koji su se od trideset devete do danas prikazivali u Beogradu.

Ali, nekada... Jedni su išli u bioskop subotom, drugi samo pre podne, na matine, treći su morali da novi film pogledaju prvog dana, čim se pojavi, ljubavni parovi su obavezno kupovali poslednji red, klinci prvi, prema ceni karte koju ste kupovali od tapkaroga mogli ste tačno znati da li gledate hit ili "umetnost", semenkari su ordinirali pre podne pred školama a uveče pred "Kozarom", "20. oktobrom", "Slavijom"...

Retko da neko nije išao u bioskop. Karte su bile rasprodane, sale pune. Klinci po čoškovima ulica u svome "kraju", tetke po slavama, momci sa devojkama na klupama u parku, kriminalci sa pandurima u stanicama milicije, svi oni su pričali o filmovima koje su gledali. Bilo je to opšte mesto, zajednička tema celog ovoga grada. *Bal na vodi*, *Zadatak majora Leksa*, *Metalna zvezda*, šta sve se nije davalo pedesetih u ovome gradu!

Smešten na vetrometini između istoka i zapada, uklješten u raljama hladnog rata, Beograd je bio nešto treće, posebno. Imao je najbolji bioskopski repertoar i najkompetentniju publiku u ovom delu sveta. Kada god biste iz tame začuli dobacivanje i podrigiv, mogli ste biti sigurni da film "nije ništa". Kada bi počeo dobar, pravi "bioskop", mogli ste se kladiti da će galama iz prvih redova prestati. Jer, Beograd je znao šta je pravi film.

Ono što film razlikuje od televizije i videa nije veličina ekrana, format slike ili kvalitet kolora. Glavna razlika je u tome što, dok gledate film, prisustvujete

kolektivnom zadovoljstvu. Radujete se, strepite, smejete se ili plačete zajedno sa ostalima oko vas. Vaše emocije delite sa drugima. Kada je, pre stotinu godina, izmišljen aparat koji je nazvan kinematograf, ubrzo je proglašen za "utehu miliona". To je sasvim tačna definicija tog čudnovatog izuma. Jer, ni u jednom drugom mediju ne mogu zajedno, u isto vreme, uživati najobičniji ljudi i najobrazovaniji intelektualci, klinci i babe, presinjena gospoda i ovejane barabe, glupi i prepametni. Osim u bioskopu, ni na jednom drugom mestu ti ljudi ne mogu biti jedno.

Kada se setim pedesetih u Beogradu, ne mogu da zaboravim jedan prizor baš iz ove filmske baštne: film je već počeo i, dok teče špica, vratar pušta ljude iz komšiluka da se ušunjuju u prepuno gledalište i da sednu na stolice i hoklice koje su sa sobom poneli od kuća. Sve se odvija u tišini i ovi ljudi, zajedno sa svima ostalima, polako počinju da se prepuštaju čaroliji filma... Beogradski bioskop nije ubila pojava televizije ili poplava video piratstva. On je nestao onoga časa kada je ovaj grad izgubio svoju dušu, kada je prestao da bude prisno, ljudsko naselje, napravljeno po meri čoveka. U trenutku kada su se ljudi okrenuli sebi i zaboravili na druge, prestali su da idu u bioskope. I počelo je ovo vreme koje sada imamo.